

Motion till riksdagen 2012/13:U207

av **Torbjörn Björlund m.fl. (V)**

Freds- och säkerhetspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	EU	4
4.1	Krigsmaterielsamarbetet inom EU.....	5
4.1.1	Europeiska försvarsbyrån – Eda	5
4.2	Kärnvapen.....	6
5	Nato.....	6
5.1	Partnership for Peace, PFP.....	6
5.2	Natoledda insatser.....	7
5.3	Svensk representation på Natos högkvarter.....	7
6	Internationella insatser.....	8
6.1	Det förebyggande arbetet.....	8
6.2	Civil och militär samverkan.....	9
6.3	Den nordiska stridsgruppen 2015	9
7	Kvinnors säkerhet	10
7.1	FN:s resolutioner 1325, 1820 och 1960.....	11
7.1.1	1325 & 1820 – kvinnor, fred och säkerhet	11
7.1.2	Resolution 1820 & 1960 – det sexualiserade våldet.....	12

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera Sveriges vapenhandel begränsas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lämna Eda.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att unionen ska bli en kärnvapenfri zon.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör lämna Partnership for Peace.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att om Sverige ska avstå från att delta i Natoleda internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Nato inte bör tillåtas öva inom Sveriges gränser.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska representationen vid Natos högkvarter omgående bör avvecklas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige endast bör delta i fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder som sker på FN:s uppdrag.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i högre grad bör prioritera det fredsfrämjande arbetet och synliggöra denna typ av arbete i regeringens rapporter och utvärderingar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i syfte att effektivisera arbetet med att förebygga väpnade konflikter bör upprätta en organisation för detta ändamål.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen regelbundet ska utarbeta en regeringsskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att civila och militära insatser alltid hålls separerade när det gäller personal, materiel och ekonomiska resurser.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör lämna samtliga åtaganden i den nordiska stridsgruppen 2015.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen under innevarande mandatperiod bör sätta upp mål och delmål för att 40 procent av deltagarna vid fredsbevarande insatser ska vara kvinnor.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörda svenska myndigheter ska upprätta handlingsplaner för genomförandet av FN:s resolution 1325.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Försvarsmakten och övriga berörda myndigheter bör införa en omfattande utbildning för utlandsplacerad personal när det gäller ett genusperspektiv på säkerhet samt sexualiserat våld.¹
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser har en handlingsplan för att genomföra FN:s resolution 1325.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige mycket tydligare än i dag ska verka för att EU upprättar handlingsplaner för ett genomförande av FN:s resolutioner 1325 och 1820.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att det i EU:s säkerhetsstrategi hänvisas till förslagen i FN:s resolutioner 1325 och 1820 samt att det skrivs in en politisk förpliktelse att leva upp till dessa förslag.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis.

¹ Yrkandena 3, 6, 8, 16, 17 och 19 hänvisade till FöU.

3 Inledning

Sverige har sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggd på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med Nato stärks och det uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser vi deltar i.

Vänsterpartiet är emot denna utveckling. Vi anser att Sverige som militärt alliansfritt land har en viktig uppgift i världen. Som opartisk aktör kan vi agera medlare i internationella konflikter och ställa upp som värdland för fredsförhandlingar. Vår militära alliansfrihet stärker också vår trovärdighet när det gäller biståndspolitiken.

Förändringarna i vår omvärld de senaste decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. För Sveriges del har det kalla krigets slut inneburit att de allvarligaste hoten mot vår säkerhet försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram. Globaliseringen har förändrat världsbilden. Nya stormakter växer fram och det militära invasionshotet mot Sverige har ersatts av en mer mångfasetterad hotbild, särskilt det senaste decenniet.

Målet för svensk försvars- och säkerhetspolitik ska vara att bidra till en säkrare värld genom insatser för fred och säkerhet i konflikttrabbade områden, men även att hävda vår territoriella integritet och försvara Sverige mot väpnat angrepp.

Denna motion visar otvetydigt att Vänsterpartiet även i framtiden vill värna en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. I motionen har vi valt att lägga särskild vikt vid kvinnors säkerhet i konflikter eftersom dessa frågor alltför sällan finns med på den internationella säkerhetspolitiska agendan.

4 EU

Inom Europeiska unionen pågår en militär upprustning och Sverige är med och bidrar till den. Unionen militariseras och dess säkerhetsstrategi är inriktad på militära lösningar på kriser i världen och siktar på att bli en militär stormakt. Tillsammans med framför allt USA och Nato är det främst de egna intressena och värderingarna som man försvarar.

EU satsar hårt på att bygga upp militära strukturer och resurser. Man anammar alltmer USA:s doktrin ”pre-emptive war”, föregripande krig, dvs. att man ska vara beredd att ingripa militärt utomlands innan en kris uppstår.

Den nya utrikesförvaltningen, European External Action Service, sköter numera unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Unionens

utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) ska fortsätta att vara mellanstatlig men utrikespolitiken ska bli mer samordnad, vilket betyder att medlemsländerna ska ha en enad röst utåt samt ”stärka EU:s inflytande på den internationella scenen”. Målsättning är att ge medlemsländerna en så enhetlig och likriktad försvars- och utrikespolitik som möjligt.

Vänsterpartiet anser att detta är en utveckling som Sverige inte ska vara en del av. Vi värnar om en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik. Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.1 Krigsmaterielsamarbetet inom EU

Produktion och utveckling av krigsmateriel är en viktig del av EU:s säkerhetspolitik. Starka krafter styr utvecklingen mot en gemensam politik och upphandlingsprocess för försvarsmateriel inom unionen.

Vänsterpartiet ser med stor oro på det ökade samarbetet inom krigsmaterielområdet mellan EU:s medlemsländer. Vi menar att vår oberoende och militärt alliansfria utrikespolitik är hotad eftersom EU:s strategi från 2007, En strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri i EU, sannolikt kommer att leda till att ännu större fokus riktas mot lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Strategin är en fördjupning av det gemensamma militära samarbetet inom EU, där målet är att bygga upp ett gemensamt försvar – något som Vänsterpartiet i grunden motsätter sig.

Ett ökat samarbete avseende upphandling av krigsmateriel torde dessutom försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som vi har krävt vid ett flertal tillfällen. Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Det svenska övergripande målet måste vara att den totala vapenhandeln i världen minskar, och Sverige bör därför motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera vapenhandeln begränsas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.1.1 Europeiska försvarsbyrån – Eda

År 2004 bildades den europeiska försvarsbyrån, Eda. Byråns syfte är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Eda växer och Sverige har anställt personal på plats.

Eda är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör lämna Eda. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Kärnvapen

När det gäller kärnvapen är EU allt annat än konsekvent. Icke-spridningsavtalet lyfts fram som viktigt samtidigt som man inte alls problematiserar det faktum att två av unionens medlemsländer både har och dessutom utvecklar kärnvapen. Detta trots att det i avtalet ingår att kärnvapenstaterna förbundit sig att successivt avveckla alla kärnvapen. Utöver det har USA kärnvapen utplacerade i flera av EU:s länder. De amerikanska kärnvapnen är inte bara utplacerade på dessa länders territorium, de kan också användas av det aktuella landet i händelse av krig. Detta strider mot icke-spridningsavtalet som innehåller ett förbud mot att överlåta kontroll av kärnvapen från kärnvapenländer till icke-kärnvapenländer.

Sverige måste inom EU vara en stark röst mot kärnvapen och för en nedrustning inom unionen. Den svenska regeringen bör inom EU verka för att Europa ska bli en kärnvapenfri zon. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Nato

Samarbetet mellan EU och Nato har utvecklats successivt. I EU:s säkerhetsstrategi lyfts Nato fram som den i särklass viktigaste militära samarbetspartnern. Nästan alla av EU:s medlemsländer är i dag medlemmar i Nato.

I Sverige finns det inget folkligt stöd för ett Natomedlemskap, men trots bristen på sådant stöd väljer den svenska regeringen att inleda samarbeten med Nato på allt fler områden.

Sveriges tradition av militär alliansfrihet innebär en rad förpliktelser som gör oss lämpade att spela rollen som en fredsbevarande kraft. Ett medlemskap i Nato skulle dels föra oss närmare USA, dels skulle Natos medlemskrav, att bistå en annan Natostat om dess intressen hotas, kunna tvinga in oss i orimliga situationer och åtaganden.

Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser ska, enligt Vänsterpartiet, ske på FN:s uppdrag. Sverige bör därför inte inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.1 Partnership for Peace, PFP

Sverige är sedan 1994 med i Partnership for Peace, PFP. Det är ett samarbete som utvecklas mellan Nato och andra länder i Europa, Centralasien och södra Kaukasien. PFP-länderna samordnar och övar regelbundet med Nato. Ett syfte är att utveckla samverkansförmågan mellan de olika ländernas styrkor så att de ska kunna agera gemensamt vid krishanteringsoperationer.

På samma sätt som vårt deltagande i Eda, NBG och den nordiska stridsgruppen 2015 (se avsnitt 6.3) binder oss till militariseringen av EU leder vårt deltagande i PFP till ytterligare harmonisering med Nato. Sverige bör därför lämna Partnership for Peace. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Natoleda insatser

Sverige deltar i dag i Natoleda krishanteringsinsatser. Alla beslut om militärt våld som en sista väg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna måste fattas av FN. Det är viktigt att vid ställningstagande gällande internationella insatser inte bara förlita sig på FN-mandat, en individuell prövning måste ske i varje enskilt fall. Vi skulle önska att FN hade kapacitet att genomföra alla internationella insatser själva. Så är dock inte fallet och under det senaste decenniet har FN delegerat genomförandet av ett stort antal internationella insatser till andra organisationer. Detta är en allt annat än önskvärd utveckling, Vänsterpartiet värnar ett starkt FN. Fram till den dag då FN har kapacitet att själv genomföra alla insatser måste vi dock tyvärr acceptera att man i vissa fall delegerar genomförandet till andra organisationer. Därför har Vänsterpartiet i vissa fall stöttat svenskt deltagande i insatser som beslutats av FN, men genomförts av andra organisationer. Men det har skett efter en individuell bedömning i varje enskilt fall där vi bedömt insatsernas möjligheter att bidra till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen. Sverige bör avstå från att delta i Natoleda internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Att Natoleda övningar äger rum på svensk mark är även det en utveckling åt fel håll. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att hävda den svenska neutralitetspolitiken och att det är mycket viktigt att Sverige hålls utanför Nato. Nato bör inte tillåtas öva inom Sveriges gränser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.3 Svensk representation på Natos högkvarter

Sveriges samarbete med Nato innefattar även Euroatlantiska partnerskapsrådet, EAPR. EAPR fungerar som ett forum för informationsutbyte och en säkerhetspolitisk dialog mellan Nato och partnerskapsländerna. På ambassadörsnivå sammanträder man varje månad och därutöver pågår ett brett arbete i olika arbetsgrupper.

Sverige har sedan flera år representation på Natos högkvarter, inklusive en ambassadör. Vänsterpartiet tycker inte att det är rimligt med svensk representation på Natohögkvarteret när vi inte är medlemmar i militäralliansen. Den svenska representationen på Natos högkvarter bör

omgående avvecklas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Internationella insatser

Vänsterpartiet anser att det vid internationella insatser alltid är behovet i de krisdrabbade områdena som ska styra och aldrig svenska intressen. Det är viktigt att varje ny internationell insats debatteras och beslutas i riksdagen. För att Sverige ska bli trovärdigt i sitt internationella engagemang krävs en oberoende utrikespolitik och militär alliansfrihet. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder ska enbart ske på FN:s uppdrag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Det förebyggande arbetet

Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Världen lider i dag ingen brist på militära styrkor och förband, men det finns ett stort underskott på humanitära insatser. FN:s säkerhetsråd har slagit fast att behovet är stort av åtgärder för att förebygga väpnade konflikter.

Vänsterpartiet anser att Sverige, i stället för att satsa på militära insatser, bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på att förebygga kriser samt hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen. Våra arbetsområden bör innefatta fattigdomsbekämpning och hjälp med att utveckla demokrati och fungerande rättssamhällen. Hantering av de kriser som kan följa i spåren av förändringarna i klimatet och miljöpåverkan är också en av de stora utmaningar som svensk säkerhetspolitik bör ta sig an.

Arbetet med att förebygga väpnade konflikter får enligt Vänsterpartiet inte det utrymme som det bör ha enligt fastslagna prioriteringar i utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige måste i högre grad prioritera det förebyggande arbetet som är långt mer effektivt, både vad gäller mänskligt välmående, ekonomi och socialt kapital. Arbetet som Sverige vidtar för att förebygga väpnade konflikter måste också tydligare vara kopplat till konkreta risksituationer. Det kan inte enbart vara inriktat på ett mer allmänt förebyggande arbete som först på lång sikt och indirekt kan kopplas till fredsbyggande och undanröjande av risker för väpnad konflikt. Givetvis är sådana indirekta insatser, som kan handla om utvecklingssamarbete och nedrustningsarbete, av godo men de kan inte tillåtas dölja behovet av mer konkreta insatser.

Sverige bör därför prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter i högre utsträckning och synliggöra just denna typ av arbete i regeringens rapporter och utvärderingar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör regeringen upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Varje konfliktsituation är unik och det finns naturligtvis ingen standardmall att följa. Potentiella konfliktområden måste uppmärksammas på ett tidigt stadium och för de aktörer som vill bidra till att fredligt lösa en konfliktsituation krävs flexibilitet, analysförmåga och anpassningsförmåga till den specifika situationen. Många gånger måste flera olika instrument kombineras, ofta av flera aktörer i samverkan. Att inneha en samlad bild över dessa instrument tillsammans med förmågan till kritisk utvärdering av deras effektivitet är nödvändigt för att man ska kunna avgöra vilka instrument som är att föredra i en specifik situation. För att arbetet med att förebygga väpnade konflikter ska bli effektivt bör regeringen upprätta en organisation för detta ändamål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En sådan enhet kan ha en samlad bild över det internationella läget utifrån ett perspektiv som är relevant för att förebygga väpnade konflikter. Utifrån ett gott underrättelseläge kan politiska åtgärder rekommenderas i tidigt skede. Åtgärderna kan variera, såsom diplomatiska, politiska, ekonomiska och folkrättsliga insatser. Vid insatser ska enheten göra en god uppföljning och återrapportering samt ge kontinuerliga rekommendationer för vidare åtgärder. Eftersom det förebyggande arbetet är en så viktig och prioriterad komponent i den traditionella utrikes- och säkerhetspolitiken är det också av största vikt att kunskapen om vad Sverige gör inom detta område sprids till den svenska allmänheten. Riksdagen ska också kunna granska den förda politiken. Regeringen bör därför regelbundet utarbeta en regeringskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter. En sådan skrivelse bör både utvärdera tidigare insatser och diskutera framtida prioriteringar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Civil och militär samverkan

Att använda biståndsmedel för militära insatser är förknippat med en mängd risker och problem. Först och främst är det de civila insatsernas opartiskhet och integritet som kan ifrågasättas. Detta försvårar naturligtvis biståndsorganisationernas arbete. När civil personal förknippas med militär ökar också risken för våld mot den civila personalen.

Vänsterpartiet ser på den här problematiken med stort allvar. Civila och militära insatser bör alltid hållas separerade när det gäller personal, materiel och ekonomiska resurser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.3 Den nordiska stridsgruppen 2015

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Vänsterpartiet ställer sig bakom ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för

effektiviserad resursanvändning och ökad effekt, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. Det nordiska samarbetet ska inte ersätta svensk förmåga utan de ska komplettera varandra.

Vänsterpartiet har redan tidigare reserverat sig mot att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper under det första halvåret 2015 då den nordiska stridsgruppen 2015 är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt, men genom att delta i den nordiska stridsgruppen 2015 anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat. Dessutom har det tidigare visat sig att ett deltagande och ett ramansvar blir en mycket kostsam historia. Erfarenheterna från framför allt Nordic Battle Group 2008, (NBG 2008), men även NBG 2011, visar att kostnaderna har en tendens att rusa iväg. Sverige bör lämna samtliga åtaganden i den nordiska stridsgruppen 2015. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Kvinnors säkerhet

Allt för många av dagens beslutsfattare verkar ha en oförmåga eller ovilja att se kvinnors rättigheter som en central del av säkerhetspolitiken. Detta är inte bara ett svek mot hälften av världens befolkning utan leder dessutom till bristfälliga beslut när det gäller internationell fred och säkerhet.

Som medlem i EU och förespråkare för fredliga lösningar på konflikter är det viktigt att Sverige är med och lyfter viktiga säkerhetspolitiska frågor. Eftersom säkerhetsshot mot kvinnor sällan finns med på den säkerhetspolitiska agendan vill Vänsterpartiet förändra säkerhetsbegreppet till att även inkludera kvinnors säkerhet.

Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt mäns våld mot kvinnor är viktiga säkerhetsfrågor både nationellt och internationellt.

I och med att det svenska försvaret allt oftare samarbetar med andra länder är det ur ett svenskt perspektiv av yttersta vikt att genusfrågorna prioriteras också i EU:s säkerhetspolitik. Under väpnade konflikter ökar våldet mot kvinnor och tar sig mer extrema uttryck. Systematiska våldtäkter är vanligt förekommande som en del av krigföringen. Hotet mot kvinnors säkerhet upphör dock inte när den väpnade konflikten upphör.

Att kunna delta på lika villkor som medborgare i ett samhälle är en fråga om demokrati. Jämställdhet är en viktig faktor för fred och demokrati. För att uppnå demokrati måste deltagandet av kvinnor öka på samtliga nivåer i samhället.

Idag är det i princip uteslutande män som deltar i processen när fred förhandlas fram efter en konflikt. En förutsättning för att uppnå långsiktig fred och stabilitet är att involvera även kvinnorna. Utan kvinnors erfarenheter och kunskaper går viktiga delar förlorade i planeringen av det nya samhälle som ska byggas upp efter kriget.

Om dessa saker handlar FN-resolutionerna 1325, 1820 och 1960.

7.1 FN:s resolutioner 1325, 1820 och 1960

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 ”Kvinnor, fred och säkerhet” som handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. För att vidare understryka de förödande effekterna av genusrelaterat våld i konflikter antogs resolution 1820 i juni 2008. I den krävs att sexuellt våld upphör i konflikter och sexuellt våld erkänns som en typ av handling som bidrar till att konflikter förstärks och att fredsprocesser hejdas. Genom resolution 1960 fick FN dessutom ett förstärkt mandat och ytterligare ett verktyg mot straffriheten som ofta följer på sexuella våldsbrott. Som en följd av denna resolution byggde FN:s särskilda representant i frågor som rör sexuellt våld i krig och konflikter, Margot Wallström, från 2010 till 2012 upp en ny fristående organisation vars uppgift är att se till att de som gör sig skyldiga till övergrepp mot kvinnor och barn under konflikter ska gripas. Ett arbete som nu förs vidare av Margot Wallströms efterträdare Zainab Hawa Bangura. Allt i enlighet med resolution 1820.

7.1.1 1325 & 1820 – kvinnor, fred och säkerhet

I arbetet med mänsklig säkerhet saknas oftast det genusperspektiv som behövs för att se skillnader i mäns och kvinnors säkerhetsbehov. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt och betydande resurser måste därför satsas på de behov som kvinnor och barn har av skydd och stöd under och efter en konflikt.

En ökad andel kvinnor i t.ex. fredsfrämjande insatser, såsom resolution 1325 syftar till, är ett viktigt mål i sig. Representation är en viktig byggsten i demokratin och bottnar i rättvisekrav. Det är grundläggande att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, så som det beskrivs i 1325.

I dag anser alla riksdagspartier att kvinnor behövs inom försvaret men inte mycket görs för att skynda på processen. Vänsterpartiet anser att målet vid fredsbevarande insatser måste vara att minst 40 procent av deltagarna är kvinnor. Regeringen bör under innevarande mandatperiod sätta upp mål och delmål för att 40 procent av deltagarna vid fredsbevarande insatser ska vara kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolution 1325 och 1820. Förutom ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser måste det även till ett genusperspektiv på de internationella insatserna. De berörda myndigheterna, i synnerhet Forsvarsmakten och Räddningsverket, bör därför själva upprätta handlingsplaner för implementeringen av resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utbildningen är central för att öka kunskapen om resolution 1325. Ett genusperspektiv bör genomsyra hela utbildningen och detta krav bör gälla

samtliga svenska myndigheter som har anställda i internationell tjänst. För att personal ska kunna sätta sig in i de förhållanden som råder i konfliktområdena krävs det stora kunskaper om exempelvis prostitution, människohandel för sexuella ändamål och barnsexturism. Personalen bör även veta att den svenska sexköpslagen ska gälla för dem även utomlands. Försvarsmakten och övriga berörda myndigheter bör införa en omfattande utbildning för utlandsplacerad personal avseende genusperspektiv på säkerhet samt sexualiserat våld. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Anställda inom internationella insatser har vid upprepade tillfällen missbrukat sin maktposition genom att utnyttja kvinnor och flickor sexuellt. Förutom de direkta konsekvenserna för kvinnan eller flickan så motverkas det faktiska syftet med den internationella närvaron. Genom att bidra till den organiserade brottsligheten, som ofta kontrollerar prostitution och människohandel, upprätthåller man instabiliteten och våldet i landet.

Sveriges militära insatser i andra länder ökar och därmed också det militära samarbetet med andra länder. Om Sverige är det enda landet som arbetar med FN:s resolution 1325 är risken stor att frågorna om kvinnors säkerhet försvinner. Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser har en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare vill Vänsterpartiet att frågan om kvinnors säkerhet lyfts i EU. Sverige bör mycket tydligare än idag verka för att EU upprättar handlingsplaner för implementering av FN:s resolutioner 1325 och 1820. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Som medlem i EU och förespråkare för fredliga lösningar på konflikter är det viktigt att Sverige aktivt lyfter viktiga säkerhetspolitiska frågor. Därför bör man hänvisa till förslagen i FN:s resolution 1325 och FN:s resolution 1820 i EU:s säkerhetsstrategi samt i densamma skriva in en politisk förpliktelse att leva upp till dessa förslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.1.2 Resolution 1820 & 1960 – det sexualiserade våldet

I väpnade konflikter har systematiska våldtäkter alltid använts som vapen. Massvåldtäkter påverkar familjer och samhällen ekonomiskt, socialt och moraliskt och har av allt fler kommit att betraktas som massförstörelsevapen. Det är en uppfattning som delas av Vänsterpartiet. Det förekommer också att systematiska våldtäkter används som ett led i etnisk rensning genom att kvinnorna avsiktligt görs gravida och därefter nekas abort.

I resolution 1820 framhålls tydligt att det massiva sexualiserade våldet i konflikter hotar internationell fred och säkerhet. Problem uppstår när orden inte omsätts i konkret handling av världens stater. Som en följd av detta antogs alltså resolution 1960 och i februari 2010 inrättades under ledning av Margot Wallström en FN-organisation direkt underställd FN:s generalsekreterare. Dess syfte är att genomföra FN-resolution 1820.

Initiativet är lovvärt och en svensk regering bör naturligtvis ge det sitt fulla stöd.

Vänsterpartiet anser dock att arbetet med att genomföra FN-resolutionen 1820 är ett arbete som måste drivas på flera fronter. Sveriges regering bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen, ICC, skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 26 september 2012

Torbjörn Björlund (V)

Jens Holm (V)

Hans Linde (V)

Siv Holma (V)

Kent Persson (V)